

EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 5.12.2018
COM(2018) 796 final

**MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET,
EUROPEISKA RÅDET (EUROTOPPMÖTET), RÅDET, EUROPEISKA
CENTRALBANKEN, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN
OCH REGIONKOMMITTÉN**

En stärkt internationell roll för euron

1. INLEDNING – EURON SOM SYMBOL FÖR ENHET, SUVERÄNTET OCH STABILITET

I Romförklaringen¹ som undertecknades 2017 vid 60-årsjubileet för Romfördraget står det att det behövs ett starkare EU. EU-ledarna tryckte särskilt på att EU måste bli en starkare global aktör. EU måste ha bättre beredskap att klara globala chocker, forma globala skeenden och vara bättre rustat att axla internationellt ansvar.

I sitt tal om tillståndet i unionen i september 2018 framhävde kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker eurons strategiska betydelse i det sammanhanget och uppmanade till insatser för att få den att fylla sin roll på den globala arenan. *Under det kommande året behöver vi också vidareutveckla eurons internationella roll. Efter att ha funnits i bara tjugo år – och trots de olyckskorpar som kraxat hela tiden – har euron redan nått långt. Euron har blivit världens näst mest använda valuta: 60 länder har knutit sina valutor till euron på ett eller annat sätt. Men vi måste göra mer för att den gemensamma valutan ska kunna spela sin roll fullt ut på världsscenen.*

Under sina hittills tjugo år har euron blivit ett uttryck för EU:s ekonomiska styrka och en symbol för EU i världen. Varje dag använder 340 miljoner EU-medborgare sedlar och mynt i euro i euroområdet 19 medlemsstater. Människor i EU uppfattar euron som en av de främsta symbolerna för EU². Tio år har gått sedan finanskrisen skakade världen, EU:s ekonomiska och monetära union har blivit kraftigt förstärkt och allmänhetens stöd för euron har nått nya höjder³. Med tiden har eurons praktiska fördelar blivit tydligare: stabila priser, lägre transaktionskostnader för enskilda och företag, genomsynligare och konkurrenskraftigare marknader samt större EU-intern och internationell handel. Med den gemensamma valutan är EU världens mest integrerade ekonomiska område med ett gynnsamt investeringsklimat.

Historiskt sett har internationella händelser alltid spelar en roll när Europa har gått vidare mot ekonomisk och monetär integration, så även vid planerna på en gemensam valuta. På grund av turbulensen på valutamarknaderna i slutet av 1960-talet uppmanade de dåvarande Europeiska gemenskapernas stats- och regeringschefer rådet att ta fram en plan för närmare monetär integration. Resultatet blev Wernerrapporten⁴, som kom 1970 och innehöll en ambitiös plan att åstadkomma en ekonomisk och monetär union. Wernerrapporten baserades på antagandet att växelkurserna mot den amerikanska dollarn skulle ligga fast. Men den 13 augusti 1971 beslutade USA:s president Nixon att avskaffa guldmyntfoten för den amerikanska dollarn och avslutade därmed ensidigt det system med fasta växelkurser som hade varit i bruk sedan andra världskriget.

¹ [Romförklaringen](#) av ledarna för 27 medlemsstater och Europeiska rådet, Europaparlamentet och Europeiska kommissionen.

² Standard Eurobarometer 89: <http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/Survey/getSurveyDetail/instruments/STANDARD/surveyKy/2180>

³ Standard Eurobarometer 473: Det övergripande stödet för den gemensamma valutan är tillbaka på sin högsta nivå. Enligt den senaste Eurobarometern säger 74 % av medborgarna i euroområdet att euron är bra för EU. https://ec.europa.eu/info/news/eurobarometer-2018-nov-20_en

⁴ http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/pages/publication6142_en.pdf

Det var då **Europa tvingades fatta beslut om att ta sitt öde i egna händer och gå vidare mot en gemensam valuta, något som startades med växelkursmekanismer⁵ och slutligen uppnåddes den 1 januari 1999.** Detta har gått hand i hand med utformningen av ett gemensamt ekonomiskt regelverk som styr medlemsstaternas samordning av politiken och deras gemensamma ansvarstagande.

Alltsedan lanseringen för 20 år sedan har euron varit den näst viktigaste internationella valutan:

- I egenskap av **säker värdebevarare** utgör euron ungefär 20 % av utländska centralbankers valutareserver.
- Näringslivet och utländska regeringar emitterar **skuldinstrument** i euro. I slutet av 2017 emitterades mer än 20 % av skuldinstrumenten på de internationella marknaderna i euro.
- Euron har blivit en allmänt accepterad valuta för **internationella betalningar**. Omkring 36 % av de internationella transaktionernas värde fakturerades eller betalades i euro 2017, jämfört med cirka 40 % i amerikanska dollar.
- **Ungefär 60 länder⁶ i världen antingen använder euron, kommer att använda den eller knyter sin valuta till den.** Euron är den viktigaste referensvalutan för de flesta länderna i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, liksom även för mindre grannländer, och det afrikanska CFA⁷-området (14 länder). Genom att fler EU-medlemsstater antar euron, vilket är en skyldighet i kraft av fördragen (utom för Danmark och Förenade kungariket), kommer den gemensamma valutan att få ökad tyngd.

Den internationella användningen av euron har dock ännu inte återgått till vad den var före finanskrisen⁸. Emitteringen av statspapper för utlandsskulden i euro nådde t.ex. en topp på 40 % 2007 före krisen och ligger nu på knappt över 20 %, ungefär samma andel som 1999.

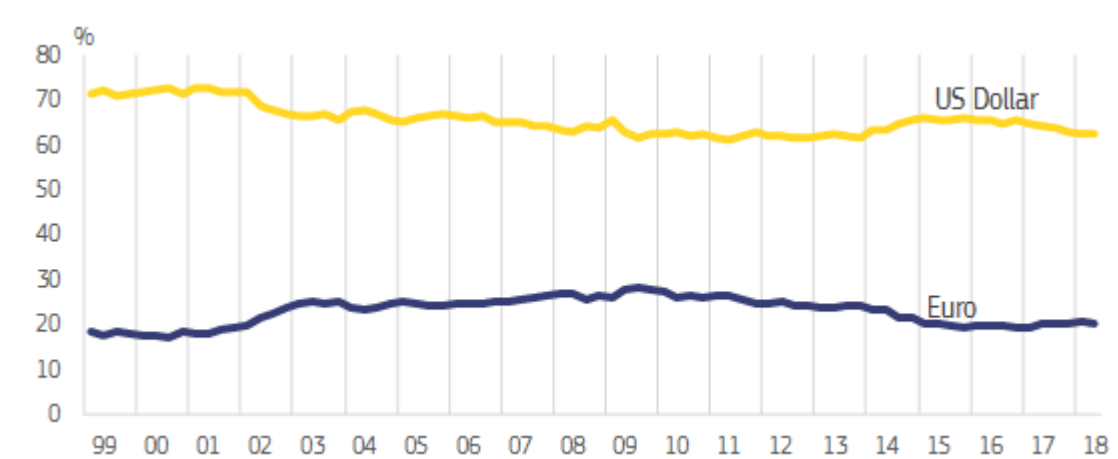
⁵ För eurons historia, även ”ormen i tunneln” och växelkursmekanismen, ERM, se: https://ec.europa.eu/info/about-european-commission/euro/history-euro/history-euro_en

⁶ Inklusive beroende territorier.

⁷ CFA-franc är namnet på två valutor som används i vissa av de väst- och centralafrikanska länderna och som garanteras av den franska statskassan och är knutna till euron.

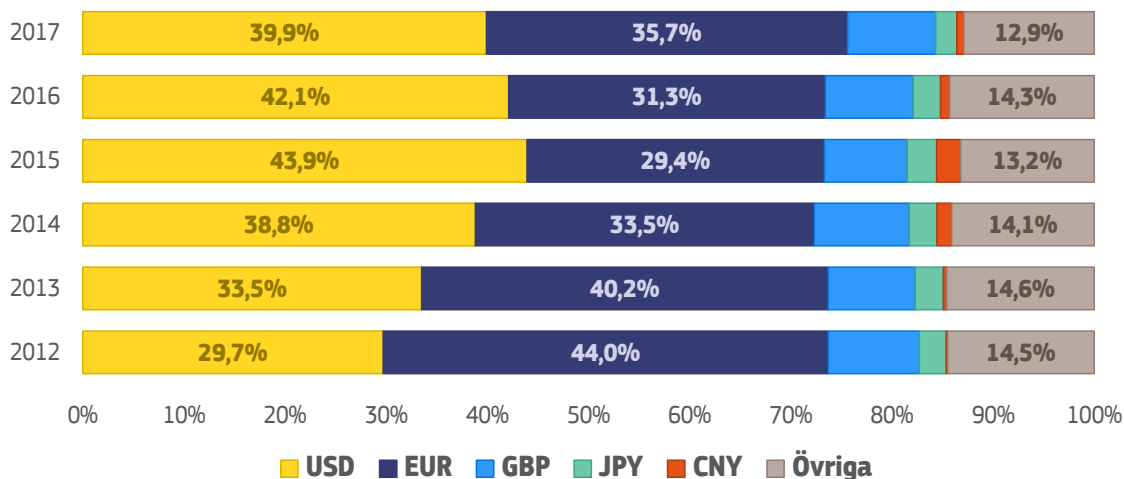
⁸ Europeiska centralbanken – *The international role of the euro*, juni 2018. <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/ire/ecb.ire201806.en.pdf>

Diagram 1: Valutasammansättning i världens valutareserver

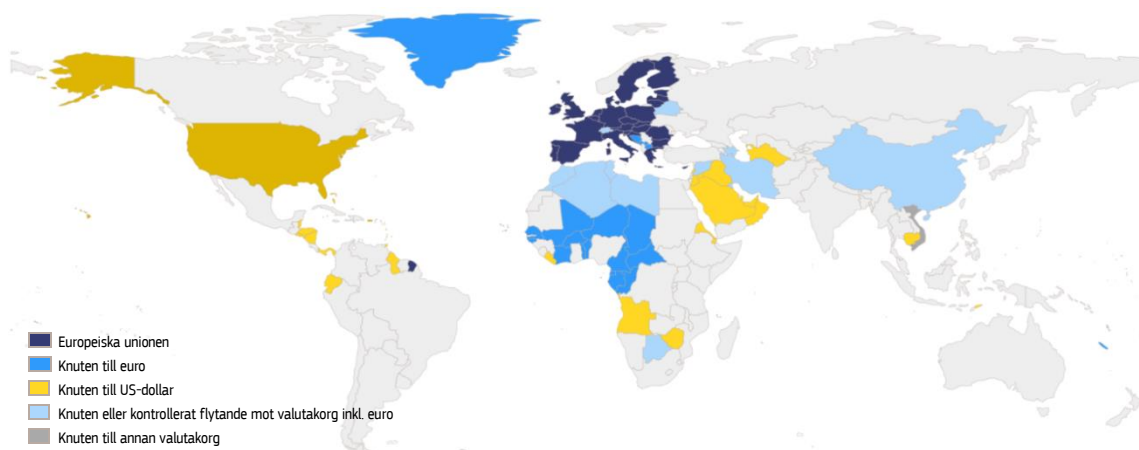
Källa: Kommissionens beräkningar baserade på IMF.

Diagram 2: Valutasammansättning i världens betalningar

Källa: SWIFT

Diagram 3: Länder som använder euron eller har knutit sin valuta till euron

Källa: Uppgifter baserade på IMF och ECB.

I krisens kölvatten har EU tagit beslutsamma steg för att euron ska fungera allt bättre för att skydda EU:s ekonomi och ge den slagkraft. Med utgångspunkt i visionen i [de fem ordförandenas rapport](#)⁹ från juni 2015 som vidareutvecklades i diskussionsunderlagen om [en fördjupad ekonomisk och monetär union](#)¹⁰ och [framtiden för EU:s finanser](#)¹¹, offentliggjorda våren 2017, har kommissionen lagt fram en färdplan för att fördjupa Ekonomiska och monetära unionen¹². Att göra eurons internationella roll starkare är både den logiska fortsättningen och nybruten mark i denna övergripande agenda som har tagits fram under de senaste fyra åren. Detta är inte någon ny fråga: eurons internationella roll har varit föremål för diskussioner sedan starten, men det har aldrig tidigare varit så lämpligt som nu att driva frågan.

Uppbackad av EU:s nu ännu starkare ekonomiska och monetära union har euron utrymme att vidareutveckla sin internationella roll och nå den fulla potential som svarar mot euroområdet politiska, ekonomiska och finansiella tyngd. Den valuta som människor, företag och marknader över hela världen väljer är inte en konstant utan något som dels har historiska orsaker, dels förklaras av likviditetsöverväganden och politiska val. Enskilda valutors internationella roll har skiftat under de gångna århundradena. Den amerikanska dollarn trädde fram och blev den viktigaste internationella valutan först efter andra världskriget beroende på USA:s ekonomiska styrka, utvecklade finansiella system och stabilitet.

Den senaste tidens internationella trender, de nya ekonomiska stormakterna tillsammans med ny teknikutveckling tyder på att vi står inför en eventuell förskjutning mot ett mer splittrat och multipolärt system med flera internationella valutor. Den kinesiska renminbin är t.ex. ännu inte en internationell valuta som kan utmana den amerikanska dollarns eller eurons ställning, men att den används internationellt är en viktig del av Kinas reformagenda. Detta förstärks av kinesiska importörers och exportörers allt större förmåga att göra och ta emot betalningar i sin egen valuta. Samtidigt är den senare tidens ensidiga och extraterritoriella åtgärder från tredjelandsjurisdiktioner, t.ex. återinförandet av sanktioner mot Iran¹³, tillsammans med de nyligen konstaterade utmaningarna riktade mot internationella regelbaserade styrformer och handelsmetoder, en larmsignal för EU:s ekonomiska och monetära suveränitet.

⁹ https://ec.europa.eu/commission/publications/five-presidents-report-completing-europes-economic-and-monetary-union_en

¹⁰ https://ec.europa.eu/commission/publications/reflection-paper-deepening-economic-and-monetary-union_en

¹¹ https://ec.europa.eu/commission/publications/reflection-paper-future-eu-finances_en

¹² https://ec.europa.eu/commission/publications/completing-europes-economic-and-monetary-union-factsheets_en

¹³ Den 8 maj 2018 beslutade USA att dra sig ur den gemensamma övergripande handlingsplanen och ensidigt återinföra alla tidigare upphävda sanktioner mot Iran med verkan i två steg den 7 augusti och den 5 november. EU har förnyat sitt åtagande när det gäller kärnteknikavtalet och har vidtagit ett antal åtgärder för att upprätthålla de ekonomiska förbindelserna med Iran, inklusive aktiveringen av blockeringsreglerna, som syftar till att mildra de extraterritoriella effekter USA:s sanktioner har på EU-företag.

2. ARGUMENT FÖR ATT GE EURON EN STÖRRE INTERNATIONELL ROLL

En starkare internationell roll för euron bör uppfattas som en del av EU:s större engagemang för en öppen, multilateral och regelbaserad global ekonomi. En sådan utveckling skulle ge det internationella finanssystemet bättre motståndskraft, eftersom marknadsaktörerna i hela världen får fler valmöjligheter och den internationella ekonomin blir mindre sårbar för chocker kopplade till att många sektorer förlitar sig på en enda valuta.

Det kan samtidigt finnas konkreta fördelar på hemmaplan: det skulle bli lättare för EU att bättre skydda både enskilda och företag, upprätthålla sina värderingar och främja sina intressen genom att forma det internationella politiska arbetet i överensstämmelse med regelbaserad multilateralism. Euron skulle fortsätta att underlätta och bredda EU:s ansvarsfulla handelsagenda, och därigenom dels tillåta EU-företagen att bedriva handel utan störningar över hela världen till stöd för EU:s ekonomi, dels skydda den europeiska sociala modellen och regleringsmodellen här hemma.

Ett beslut att använda en viss valuta fattas till syvende och sist av marknadsaktörerna, och de har goda skäl att vilja investera och risksäkra i olika valutor. Målsättningen är inte att ingripa i kommersiell frihet eller begränsa valmöjligheter, utan snarare att bredda marknadsaktörernas valmöjligheter genom att säkerställa att euron är ett starkt och tillförlitligt alternativ på alla sätt.

TEXTRUTA 1 – Fördelar med större internationell användning av euron

Breddad global användning av euron kan ge följande olika fördelar:

- **Lägre kostnader och mindre risker vid internationell handel för EU-företag.** Handel i euro i stället för i utländsk valuta undanröjer växelkursrisken och andra valutarelaterade kostnader särskilt för små och medelstora EU-företag.
- **Större valmöjligheter för marknadsaktörer i hela världen.**
- **Lägre räntor dels för hushållen och företagen i EU, dels för medlemsstaterna.** Höjd status som säker värdebevarare för euron innebär att investerare begär lägre ränta (eller avkastning).
- **Tillförlitligare tillgång till finansiering för företag och regeringar i EU,** även under perioder med yttre finansiell instabilitet, eftersom de europeiska finansmarknaderna skulle bli djupare, mer likvida och integrerade.
- **Stärkt oberoende för konsumenter och företag i EU,** eftersom de skulle kunna betala eller ta emot betalningar vid internationell handel och söka finansiering med mindre risk att drabbas av rättsliga åtgärder från tredjelandsjurisdiktioner, t.ex. extraterritoriella sanktioner.
- **Bättre motståndskraft hos det internationella finanssystemet och den internationella ekonomin,** minskad känslighet för växelkurschocker.

De fördelar som är kopplade till en internationell valutas vidare användningsområde för också med sig ett större globalt ansvar och motsvarande uppgifter för centralbankerna. Trots att fördelarna med en starkare internationell roll för euron uppväger eventuella svårigheter måste konsekvenserna av en sådan utveckling bedömas noggrant, t.ex. när det gäller euroområdet betalningsbalans i förhållande till resten av världen.

Följande faktorer håller fortfarande tillbaka euron som internationell valuta och EU:s finansiella suveränitet:

- **Med Bretton Woods-systemet etablerades den amerikanska dollarn som internationell reservvaluta efter andra världskriget**, och den ersatte därmed det brittiska pundet som den viktigaste globala valutan. Samtidigt har den amerikanska dollarn också blivit den dominerande valutan för handel med råvaror och för derivattransaktioner¹⁴. När en valuta väl har blivit etablerad standard gör nätverkseffekter att dess dragningskraft ökar ytterligare, eftersom mer utbredd användning gör det möjligt att utföra fler komplexa finansmarknadstransaktioner med större likviditet¹⁵. Detta håller tillbaka de alternativa reservvalutorna.
- **Kostnaden för att använda den amerikanska dollarn i vissa transaktioner är lägre än kostnaden för att använda euron, delvis till följd av att den amerikanska dollarn är etablerad standard.** Tack vare den amerikanska dollarns större likviditet blir många penningmarknadstransaktioner¹⁶ billigare med användning av den amerikanska dollarn som valuta än med direkt användning av euron.
- **Euron är en mycket yngre valuta vars underbyggnad måste vidareutvecklas och kompletteras.** Ytterligare åtgärder krävs för att färdigställa Ekonomiska och monetära unionen, som ligger till grund för den gemensamma valutan.
- **Vissa av de viktigaste infrastrukturerna för globala finansmarknader är främst inriktade på andra valutor än euron och/eller är belägna utanför euroområdet och EU.** Det internationella finanssystemet och de internationella finansmarknaderna förlitar sig främst och alltmer på sammankopplade plattformar för handel, clearing och betalning/avveckling. Ett antal av dessa plattformar är belägna utanför euroområdet eller drivs av historiska skäl och till följd av likviditetsöverväganden av företag utanför EU och är därför potentiellt mer utsatta för påverkan från tredjeländer.

Insatser på ett antal politikområden skulle kunna stärka eurons attraktionskraft, öka andelen betalningar som görs i euro i strategiska sektorer och ytterligare stärka EU:s ekonomiska och finansiella suveränitet inom och utanför EU. De främsta alternativen beskrivs nedan.

3. FÄRDIGSTÄLLANDE AV EU:S EKONOMISKA OCH MONETÄRA UNION SOM UNDERBYGGNAD FÖR EN STARK INTERNATIONELL ROLL FÖR EURON

Internationella valutor måste backas upp av stora, stabila och effektivt fungerande ekonomier och finanssystem som är attraktiva för internationella användare och investerare. Det är främst marknadskrafterna som styr eurons internationella roll, men sund nationell finans- och tillväxtpolitik, en välmående finanssektor och iakttagande av EU:s ekonomiska och finansiella ramverk utgör underbyggnaden och är avgörande för att EU:s gemensamma valuta ska vara trovärdig.

¹⁴ Finansiella instrument vars värde är kopplat till värdet på andra underliggande variabler.

¹⁵ Bättre möjligheter att utföra transaktioner på grund av större marknad.

¹⁶ Marknader för handel med finansiella instrument som har hög likviditet och mycket korta löptider.

Ett ännu stabilare och motståndskraftigare ekonomiskt och finansiellt ramverk kan bidra till att eurons globala attraktionskraft ökar. EU skulle kunna stärka eurons internationella roll genom att göra den ännu intressantare som betalningsmedel vid handel och tillförlitligare som investeringsvaluta. **Detta innebär först och främst att Ekonomiska och monetära unionen, bankunionen och kapitalmarknadsunionen måste färdigställas så att de kan ge uthållig tillväxt och ökad motståndskraft mot negativa chocker.** En fullbordad bankunion¹⁷ skulle i synnerhet skapa starkare och bättre övervakade banker och därmed dels en ännu motståndskraftigare banksektor i EU, dels större förtroende för EU:s finanssektor och den gemensamma valutan. En djupare kapitalmarknadsunion¹⁸ skulle ge mer diversifierade och likvida finansmarknader och därmed ökad riskdelning i den privata sektorn. Detta skulle i sin tur mobilisera kapital och kanalisera det till fler företag, inklusive de små och medelstora, och till infrastrukturprojekt. Djupare och mer integrerade kapitalmarknader kommer att ge företagen fler finansieringsalternativ till lägre kostnad, erbjuda sparare och investerare nya möjligheter och göra finanssystemet motståndskraftigare, vilket i sin tur kommer att göra euron attraktivare. Användningen av euron vid penningtvätt eller finansiering av terrorism skulle också motverkas och lagföras på ett verksamt sätt.

Kommissionen har lagt fram flera viktiga förslag för medlagstiftarna för att färdigställa bankunionen och kapitalmarknadsunionen, vilka fortfarande bereds inför slutligt antagande. Säkerhetsmekanismen för den gemensamma resolutionsfonden (för att klara även en stor bankkris) och det europeiska insättningsgarantisystemet (för att göra insättningsgarantin starkare och ge den en enhetlig nivå) skulle i synnerhet leda till starkare finansiell stabilitet tack vare att bankernas exponering mot det egna landet skulle minska ytterligare, medan kommissionens föreslagna bankpaket och åtgärds paket mot nödlidande lån kan sänka risknivån i banksektorn ytterligare.

Ett större utbud av eurodenominerade tillgångar med högre kreditvärdighet bidrar till att utveckla EU:s finanssektor och gör att både EU:s finansmarknadsregler och EU-baserade betalningssystem får större internationell relevans. Kommissionens förslag¹⁹ om att tillåta den privata sektorn att emittera värdepapper med statsobligationer som underliggande tillgång skulle kunna vara en möjlighet att öka den tillgängliga mängden eurodenominerade tillgångar med hög kreditvärdighet av stort intresse för internationella investerare. Sådana tillgångar skulle därför öka likviditeten i euro, vilket är en viktig aspekt där euron ligger i underläge jämfört med den amerikanska dollarn på de globala marknaderna.

Inom ramen för beredningen av EU:s nästa fleråriga budgetram²⁰ lade kommissionen fram förslag för att ytterligare stärka prestanda och resiliens i euroområdet ekonomier med hjälp av särskilt anpassade budgetinstrument liksom även förslag till stöd för länder utanför euroområdet som vill ansluta sig till euron. Den föreslagna Europeiska investeringsstabiliseringsfunktionen²¹ skulle göra det möjligt att bättre absorbera stora asymmetriska chocker i euroområdet, vilket i sin tur skulle öka

¹⁷ Tredje rapporten om framstegen med att minska nödlidande lån och ytterligare reducera risker i bankunionen – COM(2018) 766 final av den 28 november 2018.

¹⁸ COM(2018) 767 final av den 28 november 2018.

¹⁹ COM(2018) 339 final av den 24 maj 2018.

²⁰ COM(2018) 322 final av den 2 maj 2018.

²¹ COM(2018) 387 final av den 31 maj 2018.

investerarnas förtroende för euron. Samtidigt bör **reformstödsprogrammet**²² förbättra genomförandet av strukturreformer, som är avgörande för att stärka sammanhållningen och konkurrenskraften, öka produktiviteten och främja resiliens i ekonomiska och sociala strukturer i alla medlemsstater. I reformstödprogrammet ingår en **konvergensmekanism** som ska hjälpa de medlemsstater utanför euroområdet som är på väg att införa euron.

En annan förutsättning för en större internationell roll är tillräcklig institutionell kapacitet och en enhetligare front för att samordna ställningstaganden och tala samstämmigt. Baserat på den roll som redan spelas av Europeiska centralbanken, Eurogruppen och kommissionen och som fastställs i EU-fördragen är flera av kommissionens förslag ytterligare steg i denna riktning. I december 2017 lade kommissionen fram ett förslag om att inrätta en europeisk valutafond som skulle vara knuten till EU:s regelverk och bygga på Europeiska stabilitetsmekanismens etablerade uppbyggnad och styrmodell. Vidare är kommissionens förslag²³ om att förbättra euroområdets externa representation i internationella finansorganisationer avsett att stötta euroområdets ställningstaganden i internationella sammanhang och se till att dess röst kommuniceras tydligt på global nivå. Genom att slå samman befintliga funktioner på EU-nivå och nära kopplade politiska instrument skulle man kunna skapa funktionen europeisk ekonomi- och finansminister och med hjälp av den skapa nya synergier och förbättra övergripande samspel och verkan för EU:s ekonomiska politik över tiden, inbegripet förmågan att tala med en röst i eurofrågor.

4. FLER INITIATIV FÖR ATT UTVECKLA EURONS INTERNATIONELLA ROLL

Detta meddelande innehåller också initiativ för att utveckla eurons internationella roll i tre olika dimensioner: i den europeiska finanssektorn (djupa och allsidiga finansmarknader med denominering i euro), i den internationella finanssektorn (en större roll för euron vore gynnsamt för global finansiell stabilitet) och i viktiga strategiska sektorer där eurons roll skulle kunna vidareutvecklas (t.ex. på områdena energi, råvaror och flygplanstillverkning).

4.1. Ytterligare åtgärder för att främja en djup europeisk finanssektor

Om euron blir mer attraktiv kommer den att användas mer, vilket i sin tur kommer att göra den ännu mer attraktiv. Detta kan skapa en god cirkel.

Fler och mer riktade åtgärder inom bankunionen och kapitalmarknadsunionen stöttar euroområdets finansiella suveränitet. Finansmarknaderna och infrastrukturen i euroområdet spelar en viktig roll när det gäller att erbjuda möjligheter att stärka eurons internationella roll. De gör det genom att erbjuda tillförlitliga och stabila finansiella tjänster och transaktionsmöjligheter. De eurodenominerade tjänsternas bredd och autonomi beror på om marknadsaktörerna tycker att de är kostnadseffektiva, smidiga och säkra att använda i internationell affärsverksamhet och för placering av deras värdereserver i euro. Åtgärder som stärker stabiliteten och likviditeten och som utökar utbudet av finansiella tjänster i euro stärker följaktligen eurons internationella roll. Mot bakgrund av en starkare roll för euron bör EU dessutom fortsätta att driva på sina lagstiftningsinsatser mot penningtvätt²⁴ och finansiering av terrorism²⁵. Stram

²² COM(2018) 391 final av den 31 maj 2018.

²³ COM(2015) 602 final av den 21 oktober 2015.

²⁴ COM(2018) 645 final av den 12 september 2018.

²⁵ COM(2018) 640 final av den 12 september 2018.

övervakning av finansiella transaktioner bidrar till global säkerhet, finanssystemets integritet och hållbar tillväxt.

Följande riktade åtgärder skulle inte bara göra euron mer attraktiv att använda, utan också göra euroområdet motståndskraftigare mot yttre påverkan:

För det första strävar kommissionen efter att bredda användningen av euron genom att stärka likviditeten och motståndskraften hos EU-marknadernas infrastruktur. Med det övergripande målet att begränsa systemrisken infördes genom förordningen om Europas marknadsinfrastrukturer²⁶ en skyldighet för marknadsaktörerna att cleara²⁷ vissa finansiella avtal (t.ex. sådana OTC-derivatkontrakt som säkras mot ränteändringar) via särskilda marknadsinfrastrukturer²⁸. Viktigt i sammanhanget är att detta har skapat likvida clearingmarknader för produkter i euro som är tillgängliga för alla motparter. Välutvecklade marknadsinfrastrukturer för clearing innebär att marknadsaktörerna enkelt och effektivt kan försäkra sina affärstransaktioner mot framtida fluktuationer i räntor eller växelkurser. Omfattande tillgång på sådana eurodenominerade marknader kommer därför att bidra till att euron blir attraktiv för sådana transaktioner. **Med beaktande av fastställandeförfarandet och villkoren i den ovannämnda förordningen skulle kommissionen i syfte att främja likvida och effektiva centrala clearinglösningar kunna utvidga omfånget för derivatkontrakt underkastade clearingkravet.** Dessutom skulle kommissionen kunna överväga att bredda clearingtjänsterna till en större grupp motparter.

För det andra har kommissionen för avsikt att ytterligare förbättra effektiviteten i euroområdets finansmarknader genom att säkerställa en tillförlitlig ram för produktion av en full uppsättning tillförlitliga referensräntor²⁹. Marknadsaktörerna använder referensräntor som referens i många kontrakt och finansiella produkter. I EU:s referensvärdesförordning³⁰ föreskrivs genomsynligare och tillförlitligare finansiella riktmärken för EU och euroområdet. **Fullt genomförande av den förordningen bör därför bidra till att göra det attraktivare att handla med och prissätta eurodenominerade instrument³¹.** Kommissionen kommer att underlätta ytterligare samordning och samarbete mellan marknadssegment, administratörer av referensvärden, bidragande banker, nationella behöriga myndigheter och Europeiska centralbanken.

För det tredje stöder kommissionen ett helt integrerat direktbetalningssystem i EU för att minska riskerna och svagheterna i systemen för massbetalningar och öka de befintliga betalningssättens autonomi. Människor i EU förlitar sig på ett litet antal globala aktörer vid gränsöverskridande kort- och internetbetalningar. Eftersom även EU-interna betalningar ofta clearas utanför EU kan tekniska, ekonomiska och rättsliga störningar, som kanske har sitt ursprung i länder utanför EU, innebära att systemet för massbetalningar utsätts för onödiga risker. Man kan vidare ifrågasätta om den

²⁶ Förordning (EU) nr 648/2012, EUT L 201, 27.7.2012, s. 1.

²⁷ Matchning av köporder och säljorder.

²⁸ Centrala clearingmotparter.

²⁹ Referensräntor anges i många finansiella avtal, t.ex. de som är indexerade efter rörliga räntesatser, för att ange värdet på poster i en balansräkning och prissätta sådana derivat som terminskontrakt, optioner och swappar.

³⁰ Förordning (EU) 2016/1011, EUT L 171, 29.6.2016, s. 1.

³¹ Detta torde särskilt gälla marknader för handel med finansinstrument som har hög likviditet och mycket korta löptider. Marknadsaktörerna använder sig av penningmarknaden för upplåning och utlåning på kort sikt, dvs. upp till ett år.

marknadsdominans ett fåtal internationella kortsystem har är positiv ur styrningssynpunkt, eftersom den kraftigt reducerar de europeiska betalningstjänsteföretagens inflytande över utvecklingen på större delen av marknaden för massbetalningar. En gränsöverskridande direktbetalningslösning för hela EU skulle komplettera befintliga kortsystem, minska risken för yttre störningar och göra EU effektivare men också mer oberoende. Införandet av direktbetalningar i euro innebär också att man öppnar för nya och effektiva massbetalningslösningar även för gränsöverskridande betalningar, vilket kan leda till fördelar för allmänheten, företagen och bankerna. EU-övergripande standarder för direktbetalningar i euro har redan fastställts genom regelboken för SCT Inst (*SEPA Instant Credit Transfer*) som lanserades i november 2017. I november 2018 lanserade Europeiska centralbanken sitt TIPS-system (*Target Instant Payment Settlement*) för att underlätta gränsöverskridande direktbetalningar i EU. **Kommissionen kommer att undersöka åtgärder för att underlätta gränsöverskridande användning av betalningslösningar som har utvecklats i enskilda medlemsstater. Den kommer också att stödja arbetet i kommittén för massbetalningar i euro (*Euro Retail Payments Board*) under överinseende av Europeiska centralbanken för att säkerställa driftskompatibilitet mellan befintliga direktbetalningslösningar. Kommissionen kommer också att samarbeta med relevanta berörda parter för ett gemensamt åtagande att säkerställa bred tillgång till direktbetalningstjänster för kunder, även gränsöverskridande betalningar. Kommissionen kommer att göra en bedömning av framstegen i samband med översynen av betalkontodirektivet, som planeras under 2019.**

För det fjärde kommer kommissionen att undersöka möjligheten att vidareutveckla eurons roll på valutamarknaderna. Handel på valutamarknaderna sker genom så kallade valutapar, t.ex. euro och amerikanska dollar eller euro och japanska yen. I dag ingår amerikanska dollar i alla av de mest likvida valutaparen (inklusive euro/US dollar, som är det mest likvida paret). Transaktioner mellan euro och andra valutor än amerikanska dollar går vanligen via amerikanska dollar (så kallad triangulering). En orsak till detta är att amerikanska dollar allmänt används som global reservvaluta, understödd av en mycket utvecklad och likvid marknad för statsobligationer. Det vore intressant att undersöka orsakerna till att detta är den rådande situationen och om marknadslikviditeten för valutapar med euro och andra valutor än amerikanska dollar skulle kunna utvecklas ytterligare. Dessutom kan stora marknadsgaranter³² spela en viktig roll på valutamarknaderna, och bankerna i euroområdet skulle kunna vidareutveckla sin roll i sådana marknadsgarantfunktioner. **Kommissionen kommer att inleda ett riktat samråd med finansmarknadsaktörer för att klarlägga möjliga hinder och incitament när det gäller att öka eurons roll på valutamarknaden.**

4.2. Initiativ kopplade till den internationella finanssektorn

Den internationella roll euron spelar för att skydda den globala finansiella stabiliteten skulle kunna utvidgas successivt. Samarbetet mellan centralbankerna för att garantera finansiell stabilitet bidrar till att säkerställa att europeiska företag kan bedriva handel i hela världen. I efterdyningarna av finanskrisen samverkade Europeiska centralbanken med sina motparter för att säkra finansiell stabilitet och motverka

³² Ett företag som långsiktigt åtar sig att alltid köpa eller sälja en finansiell tillgång till ett öppet angivet pris.

störningar i världsekonomin, t.ex. med hjälp av ett antal valutaswappavtal³³ som i händelse av marknadsstörningar skulle agera buffert och sörja för likviditet i utländsk valuta, en åtgärd som föll inom bankens uppdrag. Åtgärden hjälpte EU-företag att bedriva internationell handel.

För att föregå med gott exempel bör EU-byråer och EU-mekanismer uppmuntras att öka sin andel av skuldinstrument utfärdade i euro. Organisationer på EU-nivå har utfärdat skuldinstrument i många år, främst i euro men också i utländska valutor, bland annat för projektfinansiering (Europeiska investeringsbanksgruppen) eller ekonomiskt stöd till medlemsstater (Europeiska finansiella stabiliseringsfaciliteten, Europeiska stabilitetsmekanismen). Dessa EU-byråers emissioner har lockat till sig internationella investerare, även under krisen, och har ökat utbudet av eurodenominerade tillgångar av hög kvalitet.

EU skulle kunna vidareutveckla sin ekonomiska diplomati genom att samarbeta med internationella partner för att främja användningen av euro i betalningar och som reservvaluta. EU är en viktig geopolitisk aktör, som utövar ekonomiskt inflytande i världen³⁴. Diplomatskt samarbete med internationella partner för att främja användningen av euron och EU:s ställningstaganden om hur den globala finansiella arkitekturen bör utvecklas skulle bidra till att stärka eurons internationella roll.

Kommissionen tillsammans med medlemsstaterna och relevanta EU-byråer kommer att samarbeta med globala partner för ökad användning av euron. Handelsfrämjande uppdrag på hög nivå som betonar eurons betydelse för affärsdelegationer skulle kunna övervägas. Med tanke på att den senaste utvecklingen i tillväxtekonomierna kan ha ökat intresset för att sprida lån i utländsk valuta till fler valutor skulle en del av dessa åtgärder kunna inriktas på ökade emissioner av statspapper i euro.

Den externa investeringsplanen³⁵ antogs i september 2017 för att öka investeringarna i partnerländer i Afrika och i EU:s grannländer, bland annat genom tekniskt bistånd till myndigheter och företag. Tekniskt stöd skulle kunna sättas in för att förbättra utvecklingsländernas tillgång till betalningssystem i euro, t.ex. för att följa EU:s lagstiftning om bekämpning av penningtvätt och för att underlätta handelsförbindelser.

³³ Ett valutaswappavtal är en överenskommelse mellan två banker att byta sina respektive valutor. Genom att garantera tillgång till utländsk likviditet under svåra förhållanden gör swappavtal det tryggare att göra affärer med andra delar av världen. År 2011 skapade ECB tillsammans med Bank of England, Bank of Canada/Banque du Canada, Bank of Japan, Federal Reserve och schweiziska centralbanken ett nätverk av swappavtal som gjorde det möjligt för de deltagande centralbankerna att få valuta av varandra. År 2013 slöt ECB ett valutaswappavtal med Kina.

³⁴ EU och dess medlemsstater innehar t.ex. fortfarande tätpositionen i världen med ett offentligt utvecklingsbistånd på totalt 75,7 miljarder euro 2017. Med en grundplåt från EU på 4,1 miljarder euro väntas den externa investeringsplanen mobilisera 44 miljarder euro i investeringar. Under nästa programperiod kan EU ge ekonomiskt stöd till tredjeländer på sammanlagt 123 miljarder euro om kommissionens förslag antas.

³⁵ https://ec.europa.eu/commission/eu-external-investment-plan/what-eus-external-investment-plan_en

4.3. Ytterligare steg för att ge euron en större roll i viktiga strategiska sektorer: energi, råvaror och transporter

Eurons används visserligen redan mycket i internationella betalningar men det finns utrymme för mer i viktiga strategiska sektorer. Trots att de är stora köpare och betydelsefulla tillverkare handlar EU-företag fortfarande med amerikanska dollar på viktiga strategiska marknader, ofta även sinsemellan. Detta utsätter dem för valutarisker och politiska risker, t.ex. internationella sanktioner som slår mot transaktioner i amerikanska dollar.

I energisektorn prissätts och betalas över 80 % av EU:s import i amerikanska dollar, trots att leveranser främst är från Ryssland, Mellanöstern och Afrika samt att EU är världens största importör av energi. EU:s årliga importkostnader för energi låg på 300 miljarder euro i genomsnitt under de senaste fem åren. Mer än 93 % av handelsvolymen på området energi var olja, där alla kontrakt idag är i amerikanska dollar. Omkring 70 % av EU:s import av naturgas sker i amerikanska dollar. Gaskontrakt som handlas på EU:s marknadsplatser för gas är i euro.

När det gäller råvaru- (metaller och mineraler) och livsmedelsmarknaderna är situationen snarlik. EU förbrukar cirka 10 % av den globala produktionen av råvaror och är en stor importör. Icke desto mindre sker merparten av råvaruhandeln på internationella börser i amerikanska dollar. Detta gäller även för mycket standardiserade livsmedelsmarknader, t.ex. spannmål, oljeväxtfröer och socker. EU är en stor exportör av vete, socker och olivolja, men euron används främst i handeln inom EU.

För transportsektorn visar t.ex. en nyligen publicerad studie³⁶ att nästan all fakturering vid flygplanstillverkning sker i amerikanska dollar, även inom euroområdet. Mer än hälften av Airbus intäkter flyter in i amerikanska dollar som dock till omkring 60 % skyddas från valutarisker av en "naturlig hedge"³⁷ i form av kostnader i amerikanska dollar. Resten av kostnaderna är främst i euro.

Flera omständigheter förklarar att euron används så lite i viktiga sektorer, bl.a. historisk tröghet, nätverkseffekter och likviditetsskäl. Det saknas t.ex. eurodenominerade referensvärden för den internationella handeln med både olja och råvaror³⁸. Råvarumarknaderna har dominerats av den amerikanska dollarn på grund av att börserna i Chicago och New York utvecklades tidigt. När det gäller flygplanstillverkning påverkar bränslepriserna i amerikanska dollar valet av valuta för hela värdekedjan. Vidare är flygplansmarknaden, inklusive försäkring och underhåll, en global marknad som inte tillåter prisskillnader mellan olika delar av världen.

De närmaste månaderna tänker kommissionen lägga fram flera riktade initiativ inom strategiska sektorer:

³⁶ GFC-undersökning:

<http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC96913/lbna27754enn.pdf>

³⁷ En naturlig hedge är när organisationer som är utsatta för stora svängningar i växelkurser begränsar riskerna med hjälp av sin normala verksamhet. Det kan röra sig om risker till följd av intäkter i ett annat land och en annan valuta som kompenseras med kostnader i samma andra valuta.

³⁸ I oljesektorn använde de större oljebolagen och de prisrapporterande organisationerna amerikanska dollar när de tog fram de första prisreferenserna för den fysiska marknaden i slutet av 1980-talet för att underlätta internationell handel och jämförelser mellan olika typer av råolja.

- **En rekommendation antas i dag för att främja ökad användning av euron i internationella energiavtal och energitransaktioner.** Kommissionen rekommenderar att euron används i mellanstatliga energiavtal mellan medlemsstater och tredjeländer. Vidare rekommenderas EU-baserade marknadsaktörer och finansföretag att använda euron i större utsträckning vid transaktioner med koppling till energi. Därutöver **kommer kommissionen inleda ett samråd och be berörda parter att framföra sina synpunkter på marknadspotentialen för bredare användning av eurodenominerade transaktioner på områdena olja, raffinerade produkter och gas.** Samrådet kommer särskilt att inriktas på insamling av synpunkter om behovet av att upprätta eurodenominerade referensavtal för råolja och att stärka avtalen för raffinerade produkter. Samrådet kommer också att samla in de berörda parternas synpunkter om breddad användning av eurodenominerade gasavtal.
- **I sektorn för råvaror (metaller och mineraler) och livsmedel kommer kommissionen att inleda ett brett samråd med berörda parter för att hitta sätt att öka handeln i euro, särskilt vid transaktioner på börser i EU och direkta transaktioner mellan EU-företag.** Ett allmänt EU-toppmöte om råvaror planeras till 2020 för att fortsätta diskussionerna med alla huvudaktörer. Dessutom kommer kommissionen att gå vidare med en marknadsinriktad gemensam jordbrukspolitik, som tillåter att den internationella handeln med jordbruksprodukter vidareutvecklas. Kommissionen kommer också att främja terminsmarknader och terminskontrakt i euro (t.ex. genom informationskampanjer och utbildning) och större öppenhet på den eurodenominerade marknaden för jordbruks- och livsmedelsprodukter³⁹.
- **Ett samråd kommer att inledas för att undersöka möjliga åtgärder för att få tillverkare i transportsektorn (flygplan, fartyg och järnvägar) att använda euron mer.** Samrådet kommer att titta närmare på orsakerna till att euron inte används i många av de mest relevanta internationella transaktionerna, och det kommer att inriktas på att hitta förutsättningar för användning av euron i transaktionerna med EU-företag.

Kommissionen kommer att arbeta på dessa olika infallsvinklar parallellt och rapportera om framstegen senast sommaren 2019.

5. SLUTSATS

Med hänvisning till färdplanen för att färdigställa EU:s ekonomiska och monetära union har euron utrymme att vidareutveckla sin internationella roll så att den svarar bättre mot euroområdet politiska, ekonomiska och finansiella tyngd. En sådan utveckling kommer att göra det lättare för EU att skydda enskilda och företag, upprätthålla sina värderingar och främja sina intressen. Den kommer också att göra den internationella ekonomin mindre sårbar för chocker kopplade till en enda dominerande valuta och stödja en balanserad, regelbaserad, internationell, politisk och ekonomisk ordning.

³⁹ Sedan EU:s organ för marknadsbevakning inrättades 2014 publiceras nu ett större antal prisreferenser i euro än tidigare när den mesta informationen för handlare var uttryckt i amerikanska dollar. Detta kommer att stärkas ytterligare med förslaget om större öppenhet på marknaden, vilket planeras bli antaget under 2019.

Kommissionen uppmanar EU-ledarna att diskutera eurons internationella roll på Europeiska rådets möte och eurotoppmötet i december såsom en del av diskussionen om att färdigställa EU:s ekonomiska och monetära union. En starkare internationell roll för euron förutsätter att Ekonomiska och monetära unionens strukturer stärks ytterligare, vilket även inbegriper att anta alla pågående förslag om att färdigställa bankunionen och att göra beslutsamma framsteg inom kapitalmarknadsunionen.

Dessutom kommer kommissionen att arbeta vidare på de riktade initiativ som anges ovan, och den uppmuntrar alla relevanta aktörer och berörda parter att delta aktivt i processen.